

ÄITI

Äiti.

Elämää antaessaan äidillä on erityinen asema ihmisten tavallisessa elämässä ja myös pelastushistoriassa.

I. IHMISTEN ÄITI.

Elämän antajaa tulee rakastaa, mutta häntä kohtaan tunnetun rakkauden tulee myös muuntua, joskus jopa uhuriin asti, kuten Jeesus teki.

1. Kutsu hedelmällisyyteen. Nimittäessään vaimoaan ”Eevaksi” Adam ilmaisi tämän kutsumuksen olla ”elävien äiti” (1. Moos. 3:20). Ensimmäisessä Mooseksen kirjassa kerrotaan, kuinka naisen kutsumus myöhemmin toteutuu, joskus kaikkein epäedullisimmista olosuhteista huolimatta. Niinpä Sara turvautuu juoneen (1. Moos. 16:1 f.), Lootin tyttäret inesttiin (1. Moos. 19:30–38) ja Raakel kiristykseen: ”Anna minulle lapsia, tai minä kuolen”, hän huutaa miehelleen. Jaakob puolestaan tunnustaa, ettei hän voi asettua Jumalan paikalle (1. Moos. 30:1 f.). Vain Jumala, joka on pannut naisen sydämeen kiihkeän halun tulla äidiksi, avaa ja sulkee äidinkohdun; vain hän voi voittaa hedelmättömyyden (1. Sam. 1:2–2:5).

2. Äiti kodissa. Äidiksi tultuaan nainen riemuitsee. Eeva riemuitsee synnyttäessään esikoisensa: ”Olen saanut miehen Jahven avulla” (1. Moos. 4:1), ja tätä riemua pitää yllä Kainin nimi (hepr. qanah: ”hankkia”). Samoin nimi ”Iisak” muistuttaa Saaran naurusta tämän syntymän yhteydessä (1. Moos. 21:6), ja nimi ”Joosef” Raakelin toivosta saada vielä toinenkin lapsi (1. Moos. 30:24). Äitiytensä kautta nainen ei ainoastaan astu elämän historiaan, vaan synnyttää myös puolisosiaan lujemman kiintymyksen häntä kohtaan (1. Moos. 29:34). Lopuksi Dekalogi julistaa, että lasten tulee kunnioittaa äitiään samoin kuin isäänsä (2. Moos. 20:12): häntä kohtaan tehty rikkomukset ansaitsevat saman rangaistuksen (2. Moos. 21:17; 3. Moos. 20:9; 5. Moos. 21:18–21). Viisaukskirjat puolestaan painottavat jokaisen velvollisuutta kunnioittaa äitiään (Sananl. 19:26; Sananl. 20:20; Sananl. 23:22; Sir. 3:1–16) ja lisäävät, että häntä tulee kuunnella ja noudattaa hänen ohjeitaan (Sananl. 1:8).

3. Kuningataräiti. Erityinen tehtävä näyttää kuuluvan kuninkaan äidille, joka yksin, toisin kuin puoliso, nauttii erityistä kunnioitusta hallitsevan ruhtinaan luona. Häntä kutsuttiin Suureksi Valtiattareksi, kuten Batsebaa (1. Kun. 15:13), kuningas Asan äitiä (2. Aikak. 15:16) tai Ataliaa (2. Kun. 11:1 f.). Tämä käytäntö kuvastaa äitiyden aseman esiin nousemista kuninkaallisen messianismin yhteydessä; ei ole vailla merkitystä panna merkille Jeesuksen äidin rooli: hurskaudessa hänestä tuli ”Neitsyt Maria”.

4. Äitiyden syvä merkitys. Kristuksen tullessa velvollisuutta osoittaa vanhempia kohtaan hurskasta kunnioitusta ei kumota, vaan se täytetään: apostolinen katekese pitää siitä selvästi kiinni (Kol. 3:20 f.; Ef. 6:1–4); Jeesus nuhtelee ankarasti fariseuksia, jotka kiertävät tämän velvollisuuden turhilla kultillisilla verukkeilla (Matt. 15:4–9 rinnakk.). Tästä lähtien on kuitenkin Jeesuksen rakkauden tähden osattava mennä vanhempia kohtaan osoitettavaa hurskautta pidemmälle ja toteuttaa se osoittamalla hurskautta itse Jumalaa kohtaan. Hän on tullut ”erottamaan tyttären äidistä” (Matt. 10:35), ja hän lupaa satakertaisen hyvityksen sille, joka on hänen tähtensä jättänyt isänsä tai äitinsä (Matt. 19:29). Ollakseen hänen arvoisensa on kyettävä ”vihaamaan isäänsä ja äitiään” (Luuk. 14:26), toisin sanoen rakastamaan Jeesusta enemmän kuin omia vanhempiaan (Matt. 10:37).

Jeesus itse näyttää esimerkkiä äitisiteiden uhraamisesta. Temppelissä, ollessaan kaksitoistavuotias, hän vaatii äitinsä edessä oikeutta olla Isänsä talossa (Luuk. 2:49 f.). Kaanassa Jeesus lopulta suostuukin äitinsä pyyntöön, mutta antaa tämän ymmärtää, ettei äidin enää pidä puuttua hänen toimintaansa, joko siksi, että hänen julkisen virkansa hetki on koittanut, tai siksi, ettei ristin hetki ole vielä tullut (Joh. 2:4). Mutta jos Jeesus näin ottaa etäisyyttä äitiinsä, se ei johdu siitä, ettei hän tunnustais Marian todellista suuruutta; päinvastoin hän tuo sen esiin Marian osoittamassa uskossa: ”Kuka on äitini, ja keitä ovat veljeni?” ja osoittaa kädellään opetuslapsiaan (Matt. 12:48 ff.); naiselle, joka ihaili Marian ruumiillista äitiyttä, hän antaa ymmärtää, että Maria on uskollisuuden esikuva, koska hän kuuntelee Jumalan sanaa ja panee sen käytäntöön (Luuk. 11:27 f.). Jeesus ulottaa tämän hengellisen äitiyden kaikkiin opetuslapsiinsa, kun hän ristiltä sanoo sille, jota rakastaa: ”Tässä on äitisi” (Joh. 19:26 f.).

II. Äiti pelastushistoriassa.

Äidin ominaispiirteet siirretään metaforisesti ilmaisemaan jumalallista asennetta, messiaaniseen järjestykseen kuuluvaa todellisuutta tai Kirkon hedelmällisyyttä.

1. Hellyys ja jumalallinen viisaus. Jumalassa on niin suuri elämän täyteys, että Israel antaa hänelle isän ja äidin nimet. Jumalan laupeuden hellyyden ilmaisemiseen käytetään sanaa rahamim, joka tarkoittaa äidin kohtua ja tuo mieleen syvän sisäisen liikutuksen, jota nainen tuntee lapsiaan kohtaan (Ps. 25:6; Ps. 116:5). Kuten äiti, Jumala lohduttaa meitä (Jes. 66:13), ja vaikka löytyisi äiti, joka unohtaisi kohtunsa hedelmän, hän ei silti koskaan unohtaisi Israelia (Jes. 49:15); samoin Jeesus, joka tahtoi koota Jerusalemin lapset (Luuk. 13:34).

Viisaus, joka on Jumalan sana ja jonka tehtävänä on toteuttaa hänen suunnitelmansa (Viis. 18:14 f.), kun se tulee hänen omasta suustaan (Sir. 24:3), puhuttelee lapsiaan kuin äiti (Sananl. 8–9), suositellen heille ohjeitaan, raviten heitä ymmärryksen leivällä ja juottaen heille maitoaan (Sir. 15:2 ff.). Sen lapset osoittavat sen oikeaksi tunnistamalla

Jeesuksessa sen, joka täyttää sen tehtävän (Luuk. 7:35): ”Joka tulee luokseni, ei koskaan näe nälkää; joka uskoo minuun, ei koskaan tunne janoa” (Joh. 6:35; vrt. Joh. 8:47).

2. Messiaan äiti. Jo alkuevangeliumi ilmoittaa, että hän on äiti: Nainen, jonka jälkeläinen murskaa käärmeen päähän (1. Moos. 3:15). Sitten kertomuksissa, joissa nähdään Jumalan voittavan hedelmättömyyden, naiset, jotka ovat antaneet patriarkoille jälkeläisiä, ovat kaukaisia esikuvia Neitsyt-äidistä. Tästä neitseellisestä sikiämisestä puhutaan ennalta Emmanuela koskevissa ennustuksissa (Jes. 7:14) ja ennustuksessa siitä, jonka on määrä synnyttää (Miika 5:2); evankelistat ovat joka tapauksessa tunnistaneeet siinä ennustuksen, joka täyttyi Jeesuksessa Kristuksessa (Matt. 1:23; Luuk. 1:35 f.).

3. Kansojen äiti. Jerusalemin on äitikaupunki ylivermaisella tavalla (vrt. 2. Sam. 20:19), kaupunki, josta sen asukkaat saavat ravintonsa ja suojansa. Erityisesti siitä ovat lähtöisin vanhurskaus ja Jahven tunteminen. Rebekan tavoin, jolle toivotaan jälkeläisiä tuhansiksi myriadeiksi (1. Moos. 24:60), siitä tulee kaikkien kansojen äiti: ”Siionissa jokainen sanoo: ’Äiti’, sillä jokainen on syntynyt hänessä” (Ps. 87:5), olivatpa he Israelista tai kansojen joukosta. Rangaistuksen jälkeen, joka oli vienyt sen kauas puolisoistaan, se on nyt jälleen yltäkylläinen: ”Riemuitse, sinä hedelmätön, joka et ole synnyttänyt... sillä hylätyllä on enemmän lapsia kuin sillä, jolla on mies” (Jes. 54:1; Gal. 4:22–30). Kaikki maan kansat rientävät sen luo ”kuin kyyhkys kyyhkyslakkaansa” (Jes. 2:1–5; vrt. Jes. 60:1–8).

Jerusalem on kuitenkin käpertyessään itseensä ja torjuessaan Kristuksen ollut uskoton tälle hengelliselle äitiydelle (Luuk. 19:41–44); sen lapset voivat kääntyä sitä vastaan ja moittia sitä (vrt. Hoos. 2:4). Siksi sen tilalle tulee toinen Jerusalem, ylhäällä oleva, joka todella on äitimme (Gal. 4:26) ja laskeutuu taivaasta, Jumalan luota (Ilm. 21:2). Tämä uusi kaupunki on Kirkko, joka synnyttää lapsensa elämään Jumalan lapsina; samoin se on jokainen yksittäinen kristillinen yhteisö (2. Joh. 1). Sen tehtävänä on antaa Kristukselle hänen Ruumiinsa täyteys ja koota kaikki kansat hengelliseen Israeliin (Ef. 4:13).

Tähän äitiyteen osallistuessaan apostolit ovat tämän kivun kautta iloisen hedelmällisyyden välikappaleita (vrt. Joh. 16:20 ff.). Paavali sanoo rakkaille galatalaisilleen synnyttävänsä heidät, kunnes Kristus on saanut muodon heissä (Gal. 4:19), ja muistuttaa tessalonikalaisia siitä, että hän on hoivannut heitä kuin äiti, joka ravitsee lapsiaan (1. Tess. 2:7 f.). Mutta tämä äitiys saa arvonsa yksin Naisen äitiydestä: hän on lakkaamatta synnytystuskissa ja synnyttämisen ilossa, ja hänen hahmonsä taustalta hämmäyttävät kaikki äidit — Eevasta, elävien äidistä, Marian kautta, joka on Jeesuksen äiti ja meidän äitimme, aina Kirkkoon, uskovien äitiin (Ilm. 12).

AN & XLD

Katso myös: → education I — eglise VI — epoux-epouse — fecondite — femme — Jerusalem AT III 3 — Maito I — Maria III — Laupeus O — sterilite — tendresse — virginite NT 2